Pohjois-Suomi
Aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Asiantuntijalausunto PSAVI/471/2019

28.1.2019

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

HE 262/2018 vp Hallituksen esitys Eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveydensuojelulain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto esittää asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Kyseessä on uusi elintarvikelaki, jonka tavoitteena on keventää lainsäädännöstä toimijoille ja valvontaviranomaisille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa kuitenkaan vaarantamatta elintarviketurvallisuutta. Esityksellä pyritään parantamaan elintarvikelain käytettävyyttä jäsentämällä lukuisista muutoksista aiheutunutta hajanaisuutta. Lakia päivitetään myös vastaamaan EU-lainsäädännön nykytilaa.

Lain valvontaviranomaisten tehtävien osalta kuntien tehtävät siirtyisivät maakuntien tehtäväksi maakuntauudistuksen yhteydessä. Elintarvikevalvonnan osalta aluehallintoviranomaisten tehtäviä siirtyisi sekä Ruokavirastoon että maakuntiin.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan maksullisuutta esitetään uudistettavaksi sekä elintarvikelain että terveydensuojelulain osalta. Suoriteperusteisen maksun lisäksi perittäisiin suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvilta toimijoilta vuosittainen 150 euron perusmaksu.

Elintarvikelain tasapuolisen kilpailun ja harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi laissa säädettäisiin, että elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa koskevana vaatimuksena olisi toimijan luotettavuus.

Hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset vastaisivat pääosin nykyistä voimassa olevaa elintarvikelakia. Joitakin pakkokeinoja koskevia kriteereitä on muutettu. Lisäksi uutena pakkokeinona olisi elintarvike- ja kontaktimateriaalitoiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa tai toimipaikassa muun muassa silloin, jos toimijaa ei enää pidetä luotettavana.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto pitää hyvänä, että elintarvikelainsäädäntöä selkeytetään nykyisestä ja näin voidaan parantaa lain toimeenpanoa käytännössä. Ensisijaisena tavoitteena on keventää hallinnollista taakkaa sekä elintarvikealan toimijoilta että valvojilta.

POHJOIS-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
puh. 0295 017 500 kirjaamo.pohjois@avi.fi Linnankatu 1-3
fax 08 314 0110 www.avi.fi/pohjois PL 293, 90101 Oulu

Elintarvikelaki

Lakiehdotukset ja perustelut

1 luku Yleiset säännökset

4 § Määritelmät

Aluehallintovirasto näkee hyvänä asiana, että myös EU-lainsäädännössä olevat määritelmiä koskevat säännökset on koottu ko. pykälään. Näin kansalliset ja EU-lainsäädännön määritelmät on helpompi löytää.

4) valvontakohteella voidaan tarkoittaa perinteisen alkutuotantopaikan tai elintarvikehuoneiston lisäksi esimerkiksi keskusliikkeen pääkonttoria, jossa säilytetään muun muassa pakkausmerkintöihin liittyviä tietoja, tai elintarvikkeiden myyntiä internetissä harjoittavan elintarvikealan toimijan toimipaikkaa. **Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan on hyvä asia, että pääkonttoreiden valvontaa kehitettäisiin, esimerkiksi elintarvikkeiden pakkausmerkintöihin liittyvissä asioissa. Tällöin valvontaa voitaisiin keskittää ja säästää resursseja, kun samoja asioita ei valvottaisi useissa valvontakohteissa eri puolella maata ja osa tarpeellisista tiedoista voi olla saatavilla vain pääkonttorissa.** Perinteisen elintarvikehuoneistojen valvonnasta siirrytään elintarviketoiminnan valvontaan, jolloin myös tämä mahdollistaa ja helpottaa tämän suuntaisen valvonnan keskittämistä.

2 luku Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa koskevat vaatimukset

6 § Elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijan luotettavuus

Laissa säädettäisiin toimijan luotettavuudesta ja julkisoikeudellisten velvoitteiden hoitamisesta elintarvike- ja kontaktimateriaalitoiminnan edellytykseksi. **Ehdotus on kannatettava, jotta elintarvikealalla voidaan puuttua paremmin epäluotettavaan toimintaan ja samalla parannettaisiin oikein ja lainsäädännön mukaisesti toimivien toimijoiden toimintaedellytyksiä.** Elintarvikesektoriin liittyvä petoksellinen toiminta on lisääntynyt viime vuosina. Elintarvikkeiden petosten torjunta ja tutkinta on haasteellista. Erilaiset valvontatapaukset liittyen elintarvikkeiden petoksellisuuteen ja harhaanjohtavuuteen ovat työllistäneet valvontaviranomaisia yhä enemmän. Useat valvontatapaukset ovat kohdistuneet muun muassa elintarvikkeiden alkuperään, jäljitettävyyteen, elintarvikkeista annettaviin tietoihin tai toimintaan, joka ei ole hyväksyttyä.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että ohjeistusta ja riittäviä resursseja tarvitaan luotettavuuden valvontaan, koska kyseessä on uusi tehtävä tulevien maakuntien valvontaviranomaisille. Aluehallintovirasto korostaa, että toimijoiden luotettavuuden ja julkisoikeudellisten velvoitteiden hoitamisen selvittäminen vaatii riittävää yhteistyötä, mutta samalla päällekkäisen työn välttämistä eri viranomaisten ja tahojen kanssa, esimerkiksi alkoholilainsäädäntöä hoitavien viranomaisten kanssa. Myös laissa säädettävä 41 § "Viranomaisten oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja" tukee tehokasta tiedonvaihtoa ja yhteistyötä eri tahojen kesken harmaan talouden torjunnassa.

9 § Rekisteröity elintarviketoiminta

Kyseisessä pykälässä todetaan, että elintarvikealan toimijan on tehtävä ilmoitus elintarviketoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten ennen toiminnan aloittamista. Toiminnan keskeyttämisestä, lopettamisesta tai olennaisesta muuttamisesta on viivytyksettä ilmoitettava toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle. Voimassa olevassa elintarvikelaissa säädetään, että toiminnan aloittamisesta ja toiminnan olennaisesta muuttamisesta on tehtävä ilmoitus. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ilmoitus tulisi tehdä ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi todetaan ristiriitaisesti, että toiminnan keskeyttämisestä, lopettamisesta ja olennaisesta muuttamisesta olisi viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.

Epäselväksi ja tulkinnanvaraiseksi jää, tarkoitetaanko toiminnan olennaisesta muutoksesta ilmoituksen tekemistä vai asiasta ilmoittamista. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ehdottaa, että lakiehdotusta korjattaisiin niin, että ilmoitus on tehtävä ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Toiminnan olennainen muutos voi tarkoittaa esimerkiksi toiminnan luonteen ja laajuuden muuttumista niin, että elintarviketurvallisuuteen liittyvät riskit kasvavat ja myös riskiluokituksen mukainen tarkastustarve kasvaa. Vastaavasti 10 §:ssä Hyväksytty elintarvikehuoneisto todetaan, että elintarvikehuoneiston hyväksymistä on haettava ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista.

Lisäksi lakiehdotuksesta puuttuu kokonaan toimijan vaihtuminen. Nykyisessä elintarvikelaissa toimijan vaihtumisesta elintarvikehuoneistossa on ilmoitettava elintarvikevalvontaviranomaiselle ja tämä olisi riittävää, ellei myös toiminta samalla muuttuisi olennaisesti aiemmasta.

Voimassa olevassa laissa on todettu, että valvontaviranomainen antaa ilmoituksen käsittelystä todistuksen. Lakiehdotuksessa muutoksena todetaan, että toimijalle annetaan kuittaus ilmoituksen rekisteröinnistä sähköisesti tai muulla vastaavalla tavalla. Ruokavirasto antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen rekisteröinnistä. Asiaan liittyvä muutos voitaisiin tuoda tarkemmin esille perustelumuistiossa.

10 § Hyväksytty elintarvikehuoneisto

Kuten rekisteröidyn elintarviketoiminnan (9 §) osalta lakiehdotuksesta puuttuu kokonaan toimijan vaihtuminen. Nykyisen lainsäädännön mukaan toimijan vaihtumisesta ilmoittaminen elintarvikevalvontaviranomaiselle olisi riittävää, ellei toiminnassa tapahtuisi olennaista muutosta riskiperusteisesti aiemmasta.

14 § Omavalvonta

Lakiehdotuksessa ei enää vaadittaisi elintarvikealan toimijalta erillistä kirjallista omavalvontasuunnitelmaa, vaan omavalvontana toimiva järjestelmä, jonka avulla toimija tunnistaa ja hallitsee elintarviketoimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että elintarviketoiminta täyttää elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset. Aluehallintovirasto kannattaa ko. ehdotusta, koska omavalvonta voi sisältyä esimerkiksi laadunhallintajärjestelmään ja pienimuotoisessa toiminnassa toimijan

omat työohjeet voisivat toimia riittävänä järjestelmänä, ja näin lakiehdotus toisi lisää joustavuutta toimintaan ja valvontaan.

15 § Valvontatietojen julkistaminen

Lakiehdotuksessa esitetään, että elintarvikealan toimijalla on oikeus pyynnöstä saada toimivaltaiselta valvontaviranomaiselta harjoittamansa elintarviketoiminnan uusintatarkastus. Tämä lisää toimijan oikeusturvaa, etenkin jos elintarvikehuoneiston tarkastustiheys on harva, esimerkiksi kerran kolmessa vuodessa. Tällöin toimija voi joutua odottamaan hyvä (B) -arvion saamista oivalliseksi (A) -arvioksi pitkän ajan, vaikka toimintaan liittyvät pienet puutteet olisi korjattu. Valvojien kannalta uusintatarkastukset voivat viedä resursseja. Vuonna 2018 B-arvioita oli koko maassa 41,1 %. Kaikkia valvontakohteita ei ole ehditty tarkastamaan edes yhtään kertaan Oiva-järjestelmän aikana (1.5.2013 alkaen). Vuoden 2018 valvontaan liittyvän KUTI-tilastojen mukaan Oiva-tarkastusten kattavuus oli koko maan osalta noin 77 %. Tilastoissa voi esiintyä virheitä, mutta tavoitteelliseen tarkastusmäärään ei kaikissa valvontayksiköissä valvontakohteiden osalta päästä.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan kannatettavaa on se, että pyynnöstä tehtävä uusintatarkastus on maksullinen elintarvikealan toimijalle (68 §). Tärkeätä on myös valistaa kuluttajia yleisesti siitä, että myös B-arvio on nimensä mukaisesti hyvä ja todetut puutteet ovat pieniä epäkohtia, jotka eivät heikennä elintarviketurvallisuutta ja eivät johda kuluttajaa harhaan. Valvontatietojen julkistamisjärjestelmä ja arviointiohjeet ovat yhtenäistäneet valvontaa ja tehostaneet valvontatietojen hyödyntämistä toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Vaikuttavuus on todettavissa muun muassa siinä, että "oivallisten" osuus on kasvanut ja korjattavaa-arvioiden osuus vähentynyt verrattaessa tilanteeseen Oiva-järjestelmän alkaessa. Oivallinen- ja hyvä -arvioiden osuus tehdyissä elintarvikehuoneistotarkastuksissa oli noin 87 % vuonna 2018 koko maassa.

3 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

24 § Maakunnan tehtävät

Lakiehdotuksessa on liitetty toisesta EU-jäsenvaltiosta tulevien eläinperäisten elintarvikkeiden ensisaapumisvalvonnan kytkeminen osaksi maakuntien tekemää riskiperusteista elintarvikevalvontaa. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan on hyvä, että ensisaapumisvalvontaa ei enää hoidettaisi erillisenä valvontana, vaan muun elintarvikevalvonnan yhteydessä. Tällä vähennetään sekä toimijoiden että viranomaisten hallinnollista taakkaa. Valvonta voi olla myös tehokkaampaa, kun kohteen elintarvikevalvoja saa suoraan tietoa myös ensisaapumisasioista ja voi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin nopeasti.

5 luku Elintarvikevalvonta

37 § Tarkastus- ja läsnäolo-oikeus

Kotona sijaitseviin elintarvikehuoneistoihin ei ole pystytty tekemään tämän hetkisen lainsäädännön mukaan perustarkastuksia. Lakiehdotus tarkentaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa tarkastusten tekemistä silloin kun se on välttämätöntä. Samalla viitataan EU:n valvonta-asetukseen 2017/625

artikloihin 9-15. Aluehallintovirasto katsoo, että kotirauhan piirissä olevien elintarvikehuoneistojen tarkastamismahdollisuus helpottaa toteutettavaa valvontaa, johon esimerkiksi pelkällä asiakirjatarkastuksella ei ole päästy.

9 luku Hallinnolliset pakkokeinot

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston näkemyksen mukaan on hyvä, että hallinnollisiin pakkokeinoihin liittyviä säännöksiä on tarkennettu ja osittain lisätty. Lähtökohtana on, että hallinnollisiin pakkokeinoihin ryhdytään vasta sen jälkeen, kun ohjeita ja kehotuksia ei ole noudatettu, jollei tapauksen laajuus tai vakavuus edellytä välitöntä pakkokeinojen käyttöä (43 § Valvontaviranomaisen neuvonta- ja ohjausvelvollisuus, yksityiskohtaiset perustelut)

58 § Alkutuotantopaikan ja elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttaminen

59 § Rekisteröidyn alkutuotannon ja elintarviketoiminnan sekä ilmoitetun kontaktimateriaalitoiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen

Sekä hyväksytty elintarvikehuoneisto että rekisteröity elintarviketoiminta voitaisiin lopettaa, mikäli elintarvikealan toimija ei ole elintarvikelain 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana on luonteeltaan olennainen ja vakava. Lisäksi toiminta voidaan keskeyttää tai lopettaa, jos toiminta on olennaisesti elintarvikemääräysten vastaista eikä toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen 53 tai 54 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa. **Aluehallintovirasto kannattaa uutta ehdotusta, jonka mukaan myös rekisteröidyissä elintarvikehuoneistoissa on mahdollista toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen.** Kun aiemmin elintarvikelakimuutoksessa elintarvikehuoneistojen hyväksymismenettely muuttui ilmoitusmenettelyksi joidenkin elintarvikehuoneistojen osalta, toiminnan lopettaminen ei ole ollut enää mahdollista hyväksymisen peruuttamisella. Käytännön valvonnassa on ollut jonkin verran epäselvyyttä, onko ilmoitetun elintarvikehuoneiston toiminnan lopettaminen mahdollista, vaikka hallinnolliset pakkokeinot antavat tähän mahdollisuuden kiellon kautta.

61 § Internetsivuston sulkeminen

Elintarvikepetosten ja etämyynnin valvonta ovat tuoneet uudenlaisia haasteita viranomaisvalvontaan. Internetsivuston sulkeminen on uusi pakkokeino, jota voidaan käyttää tarvittaessa. Internetin kautta tapahtuva myynti on lisääntynyt viime vuosina, joten on hyvä, että lainvastaiseen toimintaan voidaan tarvittaessa puuttua myös tätä kautta ja näin auttaa lainsäädännön mukaisesti alalla toimivien toimintaedellytyksiä.

63 § Markkinoinnin kieltäminen ja oikaisu

Elintarvikelakiehdotuksen 63 §:n mukaan myös maakunta voisi käyttää markkinoinnin kieltopykälää. Tämä on hyvä ehdotus ja nopeuttaa tietyissä tapauksissa tehtäviä toimenpiteitä. Maakunnan valvontaviranomaisten ja Ruokaviraston yhteistyön tulee olla toimiva ja hyvä.

10 luku Maksut

67 § Maakunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu

68 § Maakunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta perittävät muut maksut

Elintarvikevalvonnan maksuilla on katettu vain korkeintaan 20 % valvonnan kustannuksista. Siirtymällä esitettyyn maksujärjestelmään tämä luku nousisi lakiperusteluiden mukaan maakunnasta riippuen noin 40-50 %:iin. Vuosimaksua perustellaan myös sillä, että elintarvikealan toimijoilla on mahdollisuudet saada paremmin viranomaisten asiantuntijapalveluita, kuten ohjausta ja neuvontaa sekä koulutuspalveluita, toimintansa tueksi ja muutoin heillä olisi käytössään elintarvikevalvonnan hyödyt kuten ruokamyrkytysepidemioiden selvittämiseen, hygieniapassijärjestelmään ja Oiva-tuloksiin liittyvät asiat sekä lainvastaisesti toimivien kilpailijoiden pitäminen poissa toimialalta. Muutoksella on tarkoitus vahvistaa elintarvikevalvonnan valmentavaa roolia ja mahdollistaa nykyistä monimuotoisempi viranomaistyö. Elintarvikevalvonnasta perittävien maksutulojen määrä voisi lisääntyä nykyisestä 4,9 miljoonasta eurosta noin 12,5 miljoonaan euroon. Tämä mahdollistaisi perustelujen mukaan toiminnan tehostamisen ja lisäresurssien hankkimisen niin, että valvontaa voitaisiin toteuttaa nykyistä kattavammin ja toimijoiden nykyistä tehokkaampi neuvonta ja ohjaus olisi mahdollista.

Aluehallintoviraston mielestä on hyvä, että maksullisuutta kehitetään. Aluehallintovirasto näkee tärkeänä, että elintarvikealan toimijat todella saavat riittävää neuvontaa ja ohjausta sekä muita mahdollisia asiantuntijapalveluja, kuten lakimuutoksen tarkoituksena on. Saadut tulot tulee käyttää maakunnissa ympäristöterveydenhuollon toimintaan ja resursseihin. Tällä hetkellä kaikissa kunnallisissa valvontayksiköissä ei ole pystytty tekemään kaikkia valvontatarpeen ja -suunnitelman mukaisia tarkastuksia elintarvikehuoneistoissa valvontahenkilöiden resurssipuutteen vuoksi.

Aluehallintovirasto katsoo, että valvonnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta on tärkeää seurata ja arvioida mahdollisen lakimuutoksen jälkeen. Etenkin pienten ja vähäriskistä toimintaa harjoittavien toimijoiden osalta, joissa tarkastuskäyntejä tehdään esimerkiksi vain kerran kolmessa vuodessa, saatujen hyötyjen ja maksujen arviointi olisi tärkeää. Lakiehdotuksessa on jo osittain tehty joustavuutta ei-suunnitelmallisten valvontakohteiden osalta sekä joidenkin pienten toimijoiden, kuten kyläkauppojen, osalta.

Lisäksi aluehallintovirasto toteaa, että maksullisuuteen liittyvä muutos ei välttämättä näy välittömästi, vaan myöhemmin, kun valvontaan saatu lisäresurssi on käytettävissä. Kokonaisuudessaan valvontaa tulee kehittää ja ohjata yhä valmentavampaan suuntaan. Valvonta voi olla vaikuttavaa muutoinkin kuin perinteisten tarkastuskäyntien kautta. Ohjaukseen ja neuvontaan voidaan mahdollisesti käyttää muitakin erilaisia kanavia tarkastusten lisäksi. Yhteistyötä eri maakuntien ja Ruokaviraston kesken muun muassa ohjauksen ja koulutusten suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee tehdä ja hyödyntää mahdollisimman paljon.

Aluehallintovirasto näkee hyvänä, että ympäristöterveydenhuollon maksuja kehitetään samoilla periaatteilla, koska maakunnissa elintarvikevalvontaa ja terveydensuojeluvalvontaa hoidetaan samassa yksikössä. Samaan valvontakohteeseen voi kohdistua sekä elintarvikelain että terveydensuojelulain mukaista suunnitelmallista valvontaa. Tällaisissa valvontakohteissa voidaan mahdollisesti kohtuullistaa vuosimaksun suuruutta.

Laki terveydensuojelulain muuttamisesta

Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo terveydensuojelua (763/1994) alueellaan. Terveydensuojelulain muutosesityksen maksullisuutta koskevat pykälät ja perustelut (HE 262/2018) vaativat edelleen tarkennuksia mahdollisten tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi. Taloudelliset ja toiminnan tehostumista koskevat vaikutukset olisi syytä arvioida tarkemmin.

50 § Valvonnan perusmaksu

Esityksen 50 §:n mukaan suunnitelmallisen valvonnan piirissä oleva ilmoituksen tehnyt tai hyväksynnän saanut toiminnanharjoittaja tulisi vuosittaisen perusmaksun piiriin. **Tulkintaa voi aiheuttaa erilaiset toimintakokonaisuudet ja miten perusmaksu eri tilanteissa kohdennetaan toiminnanharjoittajalle.** Samalla toiminnanharjoittajalla voi olla erilaisia terveydensuojelulain mukaisia ilmoituksenvaraisia toimintoja yhdessä fyysisesti samassa paikassa tai vastaavat toiminnot sijaitsevat omina toimintayksiköinään erikseen, jonka lisäksi voi olla mukana myös elintarvikelain mukaista toimintaa. **Lakiesityksen mukaan perusmaksu peritään vain suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevilta toiminnanharjoittajilta. Perusteluissa on syytä tuoda tarkemmin esille, mitä suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevalla tarkoitetaan**, koska tulkinta voi olla se, että kaikki ilmoituksenvaraiset ja hyväksyttävät toiminnat kuuluisivat automaattisesti suunnitelmallisen valvonnan piiriin. **Nyt voimassa olevassa laissa ei asiaa ole ilmaistu.** Lakiesityksen 50 §:n perusteluissa todetaan, että vesiepidemioiden selvittäminen kuuluisi vuosimaksuun. Lakiesityksen 50 a §:ssä todetaan kuitenkin yksiselitteisesti tarkastusten, näytteenoton ja tutkimusten olevan maksullisia. Eri tarkastukset ja niiden maksullisuus tulee eritellä 50 a §:ssä.

50 a § Terveydensuojeluvalvonnasta perittävät muut maksut

Lakiesityksen 50 a §:ssä on kaksi eriteltyä maksukohtaa, jotka liittyvät toisiinsa; ilmoituksen ja hyväksynnän vaatima käsittely ja näihin kohteisiin kohdennetut tarkastukset ja näytteenotot sekä asuntoihin ja muihin oleskelutiloihin kohdennetut terveyshaitan selvittämiseen tai poistamiseen liittyvät tarkastukset ja näytteenotot. Terveydensuojelulain näkökulmasta ilmoituksen vaativat kohteet käsitetään myös muiksi oleskelutiloiksi. Tarkastukset yleisesti – ilmoituksen käsittelyyn perustuva tarkastus, suunnitelmallinen tarkastus tai terveyshaittaepäilyn perusteella suoritettu muu tarkastus – kohdistuvat sekä toimintaan että olosuhteisiin samanaikaisesti ja samoilla terveydensuojelulain mukaisilla perusteilla. Toiminnanharjoittaja ei aina ole vastuussa terveyshaitasta tai sen poistamisesta, mutta valvontatoimessa ei voi erottaa olosuhdevalvontaa ja toiminnan valvontaa toisistaan. **Terveyshaitan selvitystarve voi tulla esille erilaisten tarkastusten yhteydessä, joten epäselväksi voi jäädä, miten 50 a §:n maksuton "ensimmäinen tarkastus"**

määritetään valvontakohteissa ja onko ensimmäisen tarkastuksen maksuttomuus edes tarpeellista valvontakohteiden osalta. Asuntojen terveyshaitta-asioiden maksullisuus tulisi erottaa omaksi kohdakseen, joissa maksuton ensimmäinen tarkastus on jo nykykäytäntönä.

Esitetty vuosimaksu on suhteessa merkityksellisempi vähäriskisemmille ja pienemmille toimijoille, joille saattaa kohdentua myös muita maksuja vuosittain (talousvesi), joten on syytä arvioida taloudellisia vaikutuksia myös laajemmin.

13 § Ilmoitusvelvollisuus

13 §:n 2 momentissa esitettyyn toiminnan lopettamista koskevaan ilmoitukseen ei tulisi vaatia maksullista ilmoituskäsittelyä. Ilmoituksen tarkoitus on saattaa viranomaisen tietoon toiminnan loppuminen tai siirtyminen toiselle toiminnanharjoittajalle, mutta ei vaatine terveydensuojeluviranomaiselta vastaavia toimenpiteitä kuin olennaista muutosta koskeva ilmoituksen käsittely.

Asiantuntijalausuntoa on valmistellut terveydensuojelulain osalta ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Aila Halonen.

Johtaja Hanna Toiviainen

Ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Raisa Romppanen